

1 אָבֵל אִם הִבְהִמּוֹת עֵינֵיכֶם – הִתְעַבְרוּ וּלְכַסּוּף נִרְבְּעוּ, דְּבָרֵי הַכֹּל
2 אֲסוּרִין הוֹלְדוֹת לְמִזְבֵּחַ. וְהִטְעַם, כִּיּוֹן שְׂבֹאוֹפֵן זֶה נִחְשָׁב הַדְּבַר כֵּאלִילוֹ
3 גַּם הָעוֹבֵר נִרְבַּע. וְאִף שֶׁהַעוֹבֵר נִשְׁתַּנָּה בְּכַךְ שֶׁנִּשְׁלַד וְנַעֲשֶׂה בַּהֲמָה, אִין
4 מוֹעִיל הַשִּׁינִי לְהַתִּיר אִיסוּר נִרְבַּע לְמִזְבֵּחַ. וְכֵן הַדִּין בְּבַהֲמָה מְעוֹבֵרַת
5 שֶׁנִּעְבְּדָה לְעִבּוּדָה זָרָה וְאַחַר כֵּךְ יִלְדָהּ, כִּיּוֹן שֶׁגַם הָעוֹבֵר נִעְבַד
6 וְנַעֲשֶׂתָה בּוֹ עֵבֵרָה, אִין מוֹעִיל הַשִּׁינִי שֶׁנִּשְׁלַד וְנַעֲשֶׂה בַּהֲמָה, לְהַתִּיר
7 לְמִזְבֵּחַ. וְהָיָה נִמְיָ בְּחִיטִּים שֶׁנִּעְבְּדוּ, אִף שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ וְנַעֲשׂוּ קָמָה, דִּין
8 הַקָּמָה בְּדִין בְּהִמּוֹת שְׁעֵיבְרֵי וּלְכַסּוּף נִרְבְּעוּ דְּמֵי, וְאִין הַשִּׁינִי מוֹעִיל
9 לְהַתִּיר לְמַנְחוֹת.

10 גִּירְסָא אַחֲרַת בְּדַבְרֵי מִזְרָא: אִיבָא דְאִמְרֵי בְּלִשׁוֹן אַחֲרָה, שִׁמְר
11 זוֹרָא הִבִּיא אֶת מַחְלֻקַּת כַּחֲמִים וְרַבִּי אֲלֵיעֶזֶר אִם הוֹלְדוֹת מוֹתְרִין אִו
12 לֹא, אִךְ לֹא תִלָּה אֶת סַפְיָקוֹ שֶׁל רַמִּי בַר חַמָּא (וְאִם יֵשׁ שִׁינֵי בְּנַעֲבָד),
13 בְּמַחְלֻקַּת תְּנַאִים זֶה, אִלֵּא הַמְשִׁיךְ וְאִמְרָה, וְאִיתְמַר עֲלֶיהָ אִמְרָה רַב
14 נַחְמָן אִמְרָה רַבָּה פַּר אֲבוּהָ, הַמְחַלְלֵקֶת הִיא פְּשִׁנְרַבְּעוּ הַבְּהִמּוֹת
15 וְנַעֲשֶׂתָה בְּהוֹן עֵבֵרָה, וּלְכַסּוּף עֵיבְרֵי, וְנַחֲלֵקוּ הַתְּנַאִים, אִם זֶה זֶה
16 גִּרְסָא מוֹתֵר אִו אֲסוּר, אָבֵל עֵיבְרֵי וּלְכַסּוּף נִרְבְּעוּ, בְּאִוֹפֵן שֶׁנִּעְבְּדָה
17 הָעֵבֵרָה גַּם בְּעוֹבֵר, אִף שֶׁנִּשְׁלַד וְנִשְׁתַּנָּה לְבַהֲמָה, דְּבָרֵי הַכֹּל אֲסוּר
18 לְמִזְבֵּחַ, לְפִי שֶׁאִין מוֹעִיל שִׁינֵי לְהַתִּיר נִרְבַּע וְנַעֲבַד לְמִזְבֵּחַ. וְסִיִּים מִר
19 זוֹרָא, וְהָיָה נִמְיָ – וְגַם חִיטִּים אִלוֹ שֶׁנִּעְבְּדוּ וְנַעֲשׂוּ קָמָה, כִּי עֵיבְרֵי
20 וּלְכַסּוּף נִרְבְּעוּ דְּמֵי, וְאִין מוֹעִיל בְּהֵם שִׁינֵי לְהַתִּיר לְמִזְבֵּחַ.
21 דוּחָה הַגְּמָרָא: הָכִי הַשְּׁתָא – וְכִי כִּי נִרְאָה בְּעֵינֵיךְ עֵתָה לְדַמּוֹת זֶה
22 לִזְה, הָתָם, בְּעוֹבֵר שֶׁנִּעְבְּדָה בּוֹ עֵבֵרָה, מְעִיקְרָא – מִתְחִילָה בְּהִיּוֹתוֹ
23 עוֹבֵר הִיּה בְּהִמָּה, וְהַשְּׁתָא אַחַר שֶׁנִּשְׁלַד הוּא בְּהִמָּה, אִלֵּא שֶׁמִּתְחִילָה
24 דִּשָּׂא הוּא דְאִחִיוּא בְּאִנְפָּה – דֵּלֵת הַרְחָם הִיתָה סְגוּרָה בְּעֵדוֹ, כְּלוֹמֵר
25 לִידַת הוֹלֵד לֹא גִרְמָה לְשִׁינֵי בְּעוֹבֵר, וְלִכֵּן הוֹלֵד אֲסוּר, אִוֹלֵם הָכָא
26 בְּחִיטִּים שֶׁנִּעְבְּדוּ וְטַחֲמָה לְקָמָה, נַעֲשֶׂה בְּהֵם שִׁינֵי, שְׁהִי מְעִיקְרָא –
27 מִתְחִילָה הִיּוֹ הַיָּמִי, וְהַשְּׁתָא נַעֲשֶׂה מִהֵם קָמָה, וְאִפְשָׁר שֶׁהַשִּׁינֵי
28 יִתְרִים לְמִזְבֵּחַ.

29 הַגְּמָרָא מְבִיאָה סַפְק בְּנַעֲבָד' שֶׁלֹּא נִאֲסַר לְהַדְרִיט, אִם כֶּשֶׁר לְמַצוּה:
30 בְּעֵי – הַסְּתַפֵּק רִישׁ לְקִישׁ, הַמְשַׁתְּחוּה לְדָקֵל שֶׁגְּדִלִים בּוֹ לֹולְבִים,
31 בְּאִוֹפֵן שֶׁאִינוּ נִאֲסַר לְהַדְרִיט, וְכִפִּי שִׁיבּוֹאֵר הַלֵּל, לֹולְבֵי מַהוּ
32 לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְמַצוּה בַּחַ הַסּוּכוֹת. בְּאִילֵן וּבְדַקֵּל שֶׁנִּשְׁמָעוּ מִתְחַלְלָה
33 לְכָף – לְשֵׁם עִבּוּדָה זָרָה, לֹא תִיבְעֵי לָךְ – אִין לָךְ לְהַסְתַּפֵּק בְּדִינָה
34 דְאִפִּילוּ לְהַדְרִיט נִמְיָ אֲסוּר בְּהַנָּה, כְּדִין אֲשִׁירָה שֶׁמַּצוּתָה בְּשִׁרְיָפָה,
35 וְלִכֵּן נִחְשָׁב הַלּוֹלֵב כְּשִׁרוֹף וְאִין בּוֹ שִׁיעוֹר לּוֹלֵב. כִּי תִיבְעֵי לָךְ – בְּאִיזָה
36 אִוֹפֵן יֵשׁ לָךְ לְהַסְתַּפֵּק, בְּאִילֵן שֶׁנִּשְׁמָעוּ גִרְעִין וּלְכַסּוּף עֲבָדוֹ. וְאִלִּיבָא
37 דְרַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה לֹא תִיבְעֵי לָךְ, כִּיּוֹן שֶׁהוּא סוֹבֵר (לְעֵל מִה) דְאִילֵן
38 שֶׁנִּשְׁמָעוּ וְלִכְסוּף עֲבָדוֹ אִפִּילוּ לְהַדְרִיט נִמְיָ אֲסוּר בְּהַנָּה, וְדִינוֹ
39 בְּשִׁרְיָפָה וְאִם כֵּן אִין בְּלוֹלֵב שִׁיעוֹר. כִּי תִיבְעֵי לָךְ, אִלִּיבָא דְרַבִּינָן
40 הַסּוֹבְרִים שֶׁאִילֵן זֶה מוֹתֵר לְהַדְרִיט, לְעֵינֵי מַצוּה מֵאֵי, מִי מֵאִים –
41 הֵם מֵאוֹס הַדְּבַר בְּלִפְנֵי גְבוּהָ לְקִיִּים בּוֹ מַצוּה, אִו לֹא מֵאוֹס.

42 בִּיאוֹר אַחַר לְסַפְיָקוֹ שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ: כִּי אִתָּא רַב דִּימֵי מֵאֲרָץ יִשְׂרָאֵל
43 אָמַר, בְּאִשְׁרֵיה שֶׁהִיָּה שֶׁל גוֹי וְנִאֲסַרָה מִדִּין עִבּוּדָה זָרָה, שְׁבִימָלָה
44 הַגּוֹי, קָמְבַעֲיָא לִיָּה – הַסְּתַפֵּק רִישׁ לְקִישׁ, אִם מוֹתֵר לְקַחַת מִמֶּנָּה
45 לּוֹלֵב לְמַצוּה. לְפִי שֶׁנִּאֲמַרְהָ הַלְכָה בְּקִרְבָּנוֹת שֶׁבַהֲמָה שֶׁהִיתָה רְאוּיָה
46 לְקַרְבָּן וְנִדְחָתָה וְחוֹרָה לְהִיּוֹת רְאוּיָה, אִינָה חוֹזֵרֶת לְהַכְשֵׁרָה, וְנִסְתַּפֵּק
47 רִישׁ לְקִישׁ, הֵם יֵשׁ תּוֹרַת דִּיחוּי גַם אֲצֵל מַצוּת, שֶׁחַפֵּץ שֶׁנִּדְחָה וְלֹא
48 הִיָּה רְאוּיָ לְמַצוּה וְאִתּוֹר כֵּךְ חוֹר וְנַעֲשֶׂה רְאוּיָ, הֵם נִשְׂאָר בְּדִיחוּי
49 לְעוֹלָם. כְּמוֹ בְּעֵינֵי קִרְבָּנוֹת, אִו שֶׁאִין תּוֹרַת דִּיחוּי אֲצֵל מַצוּת.

50 הַגְּמָרָא מְבַרְרַת מְדוּעַ סַפְק זֶה כִּפִּי שֶׁבִיאָרוֹ רַב דִּימֵי, אִינוּ נַפְשֵׁת
51 מִמְשַׁנָּה. שׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: תַּפְשׁוּטִים לִיָּה אֶת הַסַּפֵּק, מְדַתְנָן בְּמִשְׁנָה
52 (חֻלִּין פ), שֶׁחַט חִיָּה אִו עוֹף וְיִפְסְהוּ (אֶת הַדָּם) בְּעַפְרֵי חוֹרֵר הַיָּבֵשׁ
53 וְנִתְגַּלְגַּל, פְּטוּר מִלְכַּסּוּף פַּעַם נִסְפַּת. אִוֹלֵם אִם בִּיפְסוּהוּ הַרוּחַ, חֵיב
54 לְשׁוֹב וּלְכַסּוּף. וְאִמְרָה רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אִמְרָה רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא שָׁנוּ
55 שֶׁכִּסְהוּ הַרוּחַ חֵיב לְכַסּוּף, אִלֵּא כְּשֶׁחֲזַר הַדָּם וְנִתְגַּלְגַּל לְאַחַר שֶׁכִּסְהוּ
56 הַרוּחַ, אָבֵל לֹא חוֹר וְנִתְגַּלְגַּל וְנִשְׂאָר מְכוּסָה, פְּטוּר מִלְכַּסּוּף. וְהוּיָנָן
57 כָּה – וְנִשְׁאָנוּ וְנִתְנוּ בְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן וְהַקְשִׁינוּ עֲלֵיו, כִּי חוֹר וְנִתְגַּלְגַּל
58 מֵאִי הָיָה – מִה בְּכַךְ, הוּאִיל וְאִדְחֵי אִדְחֵי – הֵלֵא כְּשֶׁהַרוּחַ כִּסְתָה אֶת

59 הַדָּם, הִיָּה הַדָּם דְּחוּי מִמְצוֹת כִּיּוֹסִי, כִּיּוֹן שֶׁהִיָּה מְכוּסָה, וְאִף שֶׁאֲחַר כֵּךְ
60 חוֹר וְנִתְגַּלְגַּל אִין לְחִיבּוֹ בְּכִיּוֹסִי, לְפִי שֶׁאִם פַּעַם אַחַת נִדְחָה הַדָּם
61 מִהַמְצוּה, שׁוֹב אִינוּ חוֹר וּמִתְחַיֵּב בְּכִיּוֹסִי. וְאִמְרָה רַב פֶּפְסָא עַל קוּשִׂיא
62 זֶה, זָמַת אוֹמְרַת שֶׁאִין תּוֹרַת דִּיחוּי אֲצֵל מַצוּת. וּמִכָּאֵן נַפְשֵׁת סַפְיָקוֹ
63 שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ.

64 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: דְּרַב פֶּפְסָא גּוֹפִיָה אִיבְעִיָא לִיָּה – מִה שֶׁלְרַב פֶּפְסָא הִיָּה
65 פְּשׁוּט שֶׁהִתְנָה בְּמִשְׁנָה בְּחוֹלִין סוֹבֵר שֶׁאִין דִּיחוּי אֲצֵל מַצוּת, מִזֶּה
66 שֶׁהַצְרִיכּוֹתוֹ לְחוֹרֵר וּלְכַסּוּף, לְרִישׁ לְקִישׁ הַדְּבַר לֹא הִיָּה פְּשׁוּט כֵּן,
67 הוּא הַסְּתַפֵּק בְּשִׁיטַת הַתְּנָא, הֵם מְפַשְׁטֵי פְּשִׁימָא לִיָּה (דְּרַב פֶּפְסָא)
68 לְתַנָּא דְאִין דִּיחוּי אֲצֵל מַצוּת, לֹא שָׁנָא וְלִקּוּלָא, כְּמוֹ בְּעֵינֵי אֲשִׁירָה
69 שֶׁבִיטְלָה שֶׁאִם אִין דִּיחוּי מוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּלוֹלֵב לְמַצוּה, וְלֹא שָׁנָא
70 לְחוֹמְרָא, כְּמוֹ בְּעֵינֵי כִיּוֹסִי הַדָּם, שֶׁאִם אִין דִּיחוּי עֲלֵיו לְחוֹרֵר וּלְכַסּוּף
71 אֶת הַדָּם, לְאַחַר שֶׁהִתְגַּלְגַּל. אִו דְּלִמָּא הִתְנָה עֲצֻמוֹ סַפְיָקוֹ מְסַפְקָא
72 לִיָּה אִם יֵשׁ דִּיחוּי אֲצֵל מַצוּת, וְלְחוֹמְרָא אִמְרִינָן שֶׁאִין דִּיחוּי,
73 וּמְצַרִּיכִים כִּיּוֹסִי, מְפַנֵּי שֶׁהוּא סַפֵּק בְּדִין תּוֹרָה שְׁדִינֵי לְחוֹמְרָא, אִוֹלֵם
74 לְקוּלָא לֹא אִמְרִינָן שֶׁאִין דִּיחוּי, כְּגוֹן בְּאֲשִׁירָה שֶׁבִיטְלָה, שֶׁאִין
75 אִוֹמְרִים שֶׁאִין דִּיחוּי, אִלֵּא הוֹלְכִים לְחוֹמְרָא וְאוֹמְרִים שִׁישׁ דִּיחוּי וְאִין
76 לוֹקְחִים אֶת לּוֹלְבוֹ לְמַצוּה.

77 מְסִימַת הַגְּמָרָא: תִּיקוּ – תַּעֲמוּד שֶׁאֵלָה זֶה בְּסַפֵּק, לְפִי שֶׁלֹא נַפְשֵׁתָה.
78 סַפֵּק נוֹסֵף בְּעֵינֵי זֶה: בְּעֵי רַב פֶּפְסָא, הַמְשַׁתְּחוּה לְכַהֲמָה, צְמִירָה מַהוּ
79 לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְתַבְלַת. וְצִמְר צְבוּעַ בְּדַם הַחִילּוּן שֶׁל מַצוּה.
80 מְבַרְרַת הַגְּמָרָא: תַּבְלַת דְּמֵי, אִי תַבְלַת לְכַהֲנִים – הַמְצוּיָה בְּבִגְדֵי
81 כְּהוֹנָה, כְּגוֹן בְּמַעֲיֵל וּבִאֲפוּד, שְׁלוֹבְשִׁים אוֹתָם הַכַּהֲנִים לְצוֹרֵךְ עִבּוּדָה
82 בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַסַּפֵּק הוּא הֵם מְכַשְׁרֵי קִרְבָּן דִּינָם כְּקִרְבָּן, וְאֲסוּר
83 לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּצִמְרֵי שֶׁל בְּהִמָּה שֶׁנִּעְבְּדָה לְבִגְדֵי כְּהוֹנָה, וְגַם אִם נַפְשׁוֹ
84 שֶׁמְכַשְׁרֵי קִרְבָּן כְּקִרְבָּן, עֵדִיין יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק הֵם צְבִיעַת הַצִּמְרֵי בְּצַעַע
85 תַּבְלַת, וְשִׁינֵי צוֹרְתָה, מוֹעִילָה לְהַתִּיר לְגִבוּהָ, הֵינֵנוּ בְּעִיָּא – הֵלֵא אִלוֹ
86 הִיּוֹ שְׁנֵי סַפְיָקוֹתֵינוּ דְּרַבִּי בַר הֵמָא לְעֵיל (מ), אִם מְכַשְׁרֵי קִרְבָּן כְּקִרְבָּן,
87 וְאִם יֵשׁ שִׁינֵי בְּנַעֲבָד לְהַתִּיר לְגִבוּהָ, וּמְדוּעַ הוֹצֵרֵךְ רַב פֶּפְסָא לְשׁוֹב
88 וְלְהַסְתַּפֵּק זֶה. וְאִי לְפַתִּיל תַּבְלַת מְצוּלִין לְצִינִיָּת, וְהַסַּפֵּק הוּא אִם
89 נַעֲבַד שְׁמוֹת לְהַדְרִיט מֵאוֹס לְקִיּוֹם מַצוּה אִו אִינוּ מֵאוֹס, הֵינֵנוּ בְּעִיָּא
90 דְרִישׁ לְקִישׁ בְּלוֹלֵב שֶׁל אֲשִׁירָה הַמְבַרְרַת לְהַדְרִיט, אִם נִיתַן לְקַחַת
91 מִמֶּנָּה לּוֹלֵב לְמַצוּה, וּמְדוּעַ הוֹצֵרֵךְ רַב פֶּפְסָא לְשׁוֹב וְלְהַסְתַּפֵּק בְּנִידוּן
92 זֶה.

93 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: אִין הָכִי נִמְיָ דֵּלֵא תוּה לְרַב פֶּפְסָא לְמִיבְעֵי לִיָּה –
94 לְהַסְתַּפֵּק בְּעֵינֵי הַצִּמְרֵי לְתַבְלַת, וְהֵאִי דְקָא בְּעֵי לִיָּה הָא – וְמָה
95 שֶׁהַסְתַּפֵּק בּוֹ, מְשׁוּם דְאִיבָא מִלִּי אַחֲרֵינִיָּתָא – מְפַנֵּי שֶׁהִיּוֹ לוֹ דְּבָרִים
96 נוֹסְפִים בְּבַהֲמָה שֶׁנִּעְבְּדָה לְעִבּוּדָה זָרָה שֶׁהַסְתַּפֵּק בְּהֵם, וְאִגַּב אוֹתָם
97 דְּבָרִים הַזְכִּיר גַּם אֶת הַסַּפֵּק בְּצִמְרֵי. וְאִלוֹ סַפְיָקוֹתֵינוּ, צְמִירָה מַהוּ
98 לְתַבְלַת, קְרִינִיָּה מַהוּ לְעֵשׂוֹת מִהֵם חֲצוּצְרוֹת שֶׁהִיּוֹ מְנַגְּגִים בְּהוֹן
99 בְּשַׁעַת הַקִּרְבָּת קִרְבָּנוֹת צִיבּוֹר, וְעַצְמוֹת שׁוֹקִיָּה מַהוּ לְחִלְלִין שֶׁגַם
100 בְּהֵם הִיּוֹ מְנַגְּגִים בְּשַׁעַת הַקִּרְבָּת הַקִּרְבָּנוֹת, וְכֵן בְּנֵי מִינֵיה מַהוּ
101 לְפִאֲרוֹת – לְעֵשׂוֹת מִהֵם נִימִים לְכִיּוֹנוֹת שֶׁהִיּוֹ מְנַגְּגִים בְּבֵית בְּבֵית
102 הַמִּקְדָּשׁ. אִלִּיבָא דְמֵאֵן דְאִמְרָה שְׁעִיבְרָה הַשִּׁירָה עַל הַקִּרְבָּן אִינָה נַעֲשִׂית
103 בְּפָה אִלֵּא בְּכָלִי, לֹא תִיבְעֵי לָךְ – אִין לָךְ לְהַסְתַּפֵּק דְּבַר, דְּוִדְאִי
104 אֲסִיר, שְׁהִיָּי כְּלִי נִגְיָנָה אִלוֹ הֵם מְכַשְׁרֵי קִרְבָּן, כִּי תִיבְעֵי לָךְ אִלִּיבָא
105 דְמֵאֵן דְאִמְרָה שְׁעִיבְרָה הַשִּׁירָה שֶׁל הַלּוּיִים הִיא פֶּפְסָה, וְהַסַּפֵּק הוּא הֵם
106 כְּלֵי הַנְּגִינָה כְּפִסְוִי קָלָא בְּעֵלְמָא הוּא – אִינָם בְּאִים אִלֵּא לְהַנְעִים אֶת
107 הַשִּׁירָה, וּפְרִינֵינוּ – וְנִיתַן לְהִבְיָא כְּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִבְּהִמָּה שֶׁנִּעְבְּדָה, אִו
108 דְלִמָּא אִפִּילוּ הָכִי אֲסִיר, כִּיּוֹן שֶׁהַדְּבַר מֵאוֹס לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבֵית
109 הַמִּקְדָּשׁ בְּכָלִי נִגְיָנָה אִלוֹ.
110 הַגְּמָרָא מְסִימַת: תִּיקוּ.

111 סַפֵּק בְּעֵינֵי מְעִין שֶׁנַּעֲבַד: בְּעֵי רַבָּה, הַמְשַׁתְּחוּה לְמַעֲוֵן, מִימֵי
112 הַמְּחוּבְּרִים לְקַרְקַע וְאִינָם נִאֲסָרִים בְּהַנָּה לְהַדְרִיט, מַהוּ לְנִסְכִּים –
113 לְנִסֵּךְ מִהֵם עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. שׂוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: מֵאִי קָא מִיבְעִיָּא לִיָּה –
114 מִהֵם צְדִדֵי הַסַּפֵּק, אִילִּימָא הֵם לְכַפּוּאָה קָא סְגִיד – כּוֹוֹנָתוֹ
115 לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָרְצוֹף הַנִּשְׁקָף בְּמִים, וְלֹא לְמִים עֲצֻמָּם, נִמְצָא שֶׁאִין
116 הַמִּים נַעֲבָדִים וּמוֹתְרִים לְנִסְכִּים, אִו דְלִמָּא לְמֵיָא קָא סְגִיד – כּוֹוֹנָתוֹ

57 שלישי. היה הבית בנוי שלא לשם עבודה זרה, אלא לדירת אדם,
58 והכנים לתוכה עבודת פוֹכְבִים באופן עראי, ולא התכוין לעבוד את
59 הבית ולא להקצותו לתשמיש של עבודה זרה, והוציאָה – ואחר זמן
60 הוציא את העבודה זרה מהבית, הרי בית זה מותר.

נמרא

61 הגמרא מביאה את דברי רב ומקשה עליו ממשנתנו: אָמַר רב,
62 הַמְשַׁתְּחוּה לְבֵית אֶסְרוּ בהנאה כדין עבודה זרה. מבארת הגמרא:
63 אֶלְמָא קָסְבַּר – משמע שרב סובר שדבר שבתחילה היה תְּלוּשׁ
64 וְלְכַסּוּף חֲפְרוּ לקרקע, בְּתֵלוּשׁ דָּמִי, ולכן גם אבני הבית שהיו
65 תלושים, אין שבנה בהם בית והיברם לקרקע. הבית נאסר ואין דינו
66 כמחומר שאינו נאסר. מקשה הגמרא: מדוע אמר רב שהבית נאסר
67 כשהשתחוה לו, וְהֶאֱזַן בְּנֵאוֹ תִּנְּן – והלא שנינו במשנתנו 'בית
68 שבנאו לעבודת כוכבים הרי זה אסור', ומשמע שנאסר דווקא
69 כשבונה אותו לשם עבודה זרה, ולא בהשתחויה לבית שעשוי
70 מכבר. מתרצת הגמרא: שנו במשנה 'בנאו' כדי לחדש שאם בְּנֵאוֹ
71 לשם עבודה זרה אָף עַל פִּי שְׁלֵא הַשְׁתַּחֲוֶה לוֹ הבית נאסר, אך גם
72 באופן הַשְׁתַּחֲוֶה לבית בנוי הבית נאסר, אָף עַל פִּי שְׁלֵא בְּנֵאוֹ
73 מתחילה לשם עבודה זרה.
74 מקשה הגמרא: אִי הָבִי (הני), שְׁלֵשָׁה – מדוע מנה התנא רק שלשה
75 בתים שדינם שונה, אֲרַבְעָה הוּוּ – הלא יש ארבעה בתים, לפי רב
76 שהשתחויה לבית בנוי אסור. מתרצת הגמרא: בֵּינוּ דְלַעֲנִין בִּישׁוּל
77 [תִּנְּן] – כיון שאת חילוקי דיני הבתים שנו במשנתנו לענין ביטול שם
78 עבודה זרה מהם, וזוהו אין הבלד בדין בין בנה בית לשם עבודה זרה,
79 לבין השתחוה לבית, שבשניהם אם הוא של גוי צריך לבטלו, ואם
80 הוא של ישראל אסור לעולם, בְּנָה וְהַשְׁתַּחֲוֶה הוּוּ קָא חֲשִׁיב לֵיהּ –
81 לכן התנא מחשיב בית שבנאו לשם עבודה זרה ובית שהשתחוה לו
82 כדין אחד, ואינו מוסיף למנותו.
83

משנה

84 שְׁלֹשׁ אֲבָנִים הֵן – שלשה דינים חלוקים ישנם באבנים שיועדו
85 לעבודה זרה, לענין ביטול שם עבודה זרה מהם. דין ראשון. אֲבָן
86 שְׁחֻצְבָה מִתְחַלְהָ מַהֲהָר, כדי שתשמש לְבִימוּם – למקום מושב
87 הפסל, והאבן עצמה נעדרת כמו הפסל, הָרִי אֲבָן זוֹ אֲסוּרָה, ואפילו
88 לא חשיב עדיין את הפסל עליה. ולכן, אם היא של גוי, יכול לבטלה
89 ולהתירה על ידי שיפגום מעט ממנה, ואם היא של ישראל אין מועיל
90 בה ביטול ואסורה לעולם. דין שני. היתה האבן חצובה מכבר, וְסִיִּדָה
91 וְכִיִּידָה – וצייר עליה ציורים לשם עבודת פוֹכְבִים, התוספת נאסרת
92 בהנאה, ואם רוצה לבטל שם עבודה זרה ולהשתמש בה, נִזְמַל מַה
93 שְׁסִיִּיד וְכִיִּיד וזורה לרות, והאבן מותרת. דין שלישי. היתה האבן
94 חצובה מכבר, והַעֲמִיד עֲלֶיהָ עֲבוֹדַת פוֹכְבִים באופן עראי, ולא
95 הקצה אותה שתשמש בקביעות למקום מושב הפסל, אין האבן
96 נאסרת מחמת כן, וְאִם סִילְקָה – סילק את הפסל מהאבן, הָרִי אֲבָן זוֹ
97 מותרת.
98

נמרא

99 שנינו במשנה: אבן שהיתה חצובה מכבר, וסיידה וציירה לשם עבודה
100 זרה, האבן אסורה עד שיטול את הסייד. מבארת הגמרא באיזה סיד
101 וכיוד מדובר: אָמַר רַבִּי אֲמִי, וְהוּא שְׁסִיִּיד וְכִיִּיד בְּגוֹפָה שֶׁל אֲבָן –
102 המשנה אסרה רק אם חקק בברזל באבן עצמה צורה וסייד וצייר את
103 הצורה, אולם אם סייד וצייר בטיח על פני האבן, האבן אינה נאסרת.
104 מקשה הגמרא: וְהוּא דוּמְיָא דְבֵית תִּנְּן – הלא התנא כתב את הדין
105 באבן בדומה לדין ששנינו לעיל לגבי בית, שאם סייד וצייר את הבית
106 לשם עבודה זרה התוספת והבית אסורים, וְכִית לְאוֹ בְּגוֹפָה הוּא –
107 ולגבי בית הלא הציור והסייד הוא בטיח על פני הבית ולא בחקיקה
108 באבני הבית, וְיִמְתְּסַר – ואף על פי כן נאסר הבית, ומדוע באבן צריך
109 חקיקה. מתרצת הגמרא: בֵּית נְמִי אֲכִיבָא בֵּינוּ אֲוֹרְבִי – גם בבית
110 מדובר שסייד וכייד בטיח ברווח שבין האבנים, שזה נחשב כגופה של
111

1 נידון מְחַצָּה עַל מְחַצָּה – מקום עובי הכותל נידון שחציו הקרוב
2 לעבודה זרה הוא שלה וחציו הקרוב לישראל הוא שלו, ולכן בבניית
3 הכותל החדש עליו להרחיק ארבע אמות מסוף חלקה של העבודה
4 זרה, שהוא אמצע עובי הכותל שנפל. כגון, אם עובי הכותל שנפל
5 היה שתי אמות, כיון שאמה אחת היא שלו, עליו להרחיק רק עוד
6 שלש אמות לתוך שלו. מוסיפה המשנה: אֲבָנֵינוּ עֲצִיבוּ וְעֲפְרוּ של כל
7 הכותל שנפל, מְטַמְּאִין מגזירת חכמים, בְּשֶׁרֶץ, שְׁהָרִי נְאֻמַּר בענין
8 עבודה זרה (דברים 18) 'שֶׁרֶץ תִּשְׁקָצוּנוּ', וְשֶׁרֶץ הוּא לשון שרץ, כשם
9 ששרץ מטמא אדם וכלים שנגעו בו ואינו מטמא במשא, כך דין
10 עבודה זרה. רַבִּי עֲקִיבָא אָוִמַר, מטמאת בְּנֵדָה, שְׁהָרִי נְאֻמַּר בענין
11 תיעוב עבודה זרה (שעריה ל'ב) 'תִּזְרֹם כְּמוֹ דָּוָה, צֵא תֵאמַר לוֹ, הפסוק
12 הוּוה עבודה זרה לנדה, מַה נֵּדָה מְטַמְּאָה בְּמִשְׁאָ – מטמאת אדם
13 או כלים הנושאים אותה אף שאינם נוגעים בה, אָף עֲבוֹדַת פוֹכְבִים
14 מְטַמְּאָה בְּמִשְׁאָ.

נמרא

15 שנינו במשנה: אם נפל כותל ביתו הסמוך לבית עבודה זרה, יכנס
16 ארבע אמות לתוך שלו ויבנה. מקשה הגמרא: איך מחייבים אותו
17 לכנס את בניית הכותל לתוך שלו, וְהָא קָא מְרוּוּחַ לְעֲבוֹדַת פוֹכְבִים
18 – הלא הוא מהנה את העבודה זרה בכך שהוא מרחיב את שטחה.
19 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא מְפוּרָא, דְּעֵבֵד לֵיהּ – שעושה את
20 המקום הפנוי פֵּית הַכְּפֵסָא.
21 מקשה הגמרא: וְהָא פְּעִי צְנִיעוּתָא – הרי בית הכסא צריך צניעות,
22 ואילו כאן ביצ' הפונה לבית העבודה זרה אין כותל, ואנשי העבודה
23 זרה רואים אותו. מתרצת הגמרא: דְּעֵבֵד לֵיהּ – שעושהו בֵּית הַכְּפֵסָא
24 דְּלִילָה – שנפנים בו בלילה.
25 מקשה הגמרא: וְהָא אָמַר מַר בברכות (סב) אִיזוּהוּ אדם צְנוּעַ, זה
26 הַנְּפֵנָה בְּלִילָה בְּמִקוּם שְׁנִפְנָה בַּיּוֹם, שלא יראוהו בני אדם. וְהָא עַל
27 גַב דְּאִיקְוִינָא בְּכֻדְרָךְ – ואף שבמסכת ברכות (סב) מפרשים מִמְרָא
28 זו, שאין הכוונה שיצטרך להתרחק בלילה למרחק של מיל כמו ביום,
29 אלא שיתפנה בלילה כדרך שנפנה ביום, מִיזוּ צְנִיעוּתָא פְּעִי לְמַעַבְד
30 – מכל מקום מוכח שצריך לנהוג בצניעות, והיינו להתפנות כדרך
31 שלא היו רואים אותו בני אדם ביום. מתרצת הגמרא: דְּעֵבֵד לֵיהּ –
32 שעושהו בית הכסא לְתִינוּקוֹת, שאינם צריכים לנהוג בצניעות.
33 מיישבת הגמרא באופן אחר: אִי נְמִי, דְּנִדְרָה לֵיהּ – שממלת את
34 המקום הפנוי בְּהִיזְמִי וְהִינְנִי – בקוצים וברקנים, שבכך לא יוכלו
35 להשתמש במקום זה.
36

משנה

37 שְׁלֹשָׁה בְּתִים הֵן – שלשה דינים חלוקים ישנם בבתים שיועדו
38 לעבודה זרה לענין ביטול שם עבודה זרה מהם. דין ראשון. בֵּית
39 שְׁבִנְאוֹ מִתְחַלְהָ לְעֲבוֹדַת פוֹכְבִים על מנת לעבוד לבית עצמו, הָרִי
40 זֶה אֲסוּר בהנאה. ולכן אם הבית של גוי, אפשר לבטל ממנו שם
41 עבודה זרה ולהתירו על ידי ניתוח חלק מן הבית. ואם הוא של
42 ישראל, אין לו תקנה בביטול, ואבניו עציו ועפרו אסורים בהנאה
43 לעולם. דין שני. היה בית בנוי מתחילה שלא לשם עבודה זרה אלא
44 לדירת אדם, והקצה בעליו את הבית לעבודה זרה, ואף עשה מעשה
45 וְכִיִּידוּ – וטח את הבית בסיד, וְכִיִּידוּ – וצייר בסיד ציורים לשם
46 עֲבוֹדַת פוֹכְבִים, וְחִדְּשׁ – או שחידש בבנין דברים שלא היו שם קודם
47 לכן לשם עבודה זרה, אם עדיין לא השתחוה לבית, נאסר הסייד
48 והכיוד בהנאה, ואסור לדור בבית עד שיסיר את הסייד. ולכן, אם
49 הבית של ישראל, כיון שאין ביטול לעבודה זרה שלו, הרי זה נִזְמַל
50 כֵּל מַה שְׁחִדְּשׁ והוסיף בבית לשם עבודה זרה, והבית מותר בהנאה.
51 אך מה שקילף והסיר מהבית אסור בהנאה לעולם ואין לו ביטול. ואם
52 הבית שייך לגוי, יכול הגוי לבטל את הסייד, על ידי הסרת מעט ממנו
53 או מהתוספת, והסייד והתוספת והבית מותרים בהנאה. אולם אם
54 השתחוה לבית, הבית עצמו נאסר בהנאה, ואם היה שייך לגוי עליו
55 לבטלו, ואם הוא של ישראל, כל הבית אסור בהנאה לעולם. דין
56

המשך ביאור למס' עבודה זרה ליום חמישי עמ' ב

1 בית, ולכן נאסר הבית בכך.

2 מקשה הגמרא: **מִי לֹא עֲסָקִין בְּנֵן** – וכי בבית לא מדובר דְּשִׁיעַ – שהיה

3 כבר מרוח בטיח באופן שאין רוח בין האבנים, וְתִרְדַּ שְׁיִיעִיה – וחזר

4 ומרח טיח וסייד וצייר לשם עבודה זרה, ואף בטיח זה שאינו נחשב

5 כגוף הבית נאמר שאוסר את הבית בהנאה עד שיסיר את התוספת.

6 מתרצת הגמרא: **אֵלָא פִּי אֶתְמַר דְּרַבִּי אֲמִי** – כאשר נאמרו דברי רבי

7 אמי, לְעֵינֵין פִּיטוּל אֶתְמַר – לגבי ביטול שם עבודה זרה הם נאמרו,

וכך אמר, וְאֵף עַל גַּב דְּסִיד וְכִיד פְּגוּפָה שֶׁל אָבֵן – גם אם הסייד

והציור היו על חקיקה בגוף האבן, פִּי – כאשר נָטַל – את מַח שְׁחִידֵשׁ

0 שְׁפִיד דְּמִי – האבן מותרת. והמשנה הוצרכה לחדש זאת, דְּמַחֵוּ

1 דְּתִמָּא – משום שהיית סבור לומר שפִּינֵן שְׁפִיד וְכִיד פְּגוּפָה שֶׁל

2 אָבֵן, פְּאָבֵן שְׁחַצְבָּה מְתַחֲלָה לְעֵבֻדָּת פּוֹכְבִים דְּמִיָּא – דינה כאבן

3 שנחצבה מזהר לשם עבודה זרה, וְתִיתָסֵר פּוֹלָה, קָא מְשַׁמַּע לֵן רַבִּי

4 אמי שאין הדבר כך, ודי בהסרת הטיח.